
halkın dostları
13
AYLIK DEVRİMCİ
SANAT VE KÜLTÜR DERGİSİ
3 LİRA

halkın dostları

AYLIK DEVRİMCİ
SANAT VE KÜLTÜR DERGİSİ

AYLIK DERGİ
YIL 2
NİSAN 1971
SAYI 13

Kurucuları: Ataol Behramoğlu, İsmet Özel. Sahibi: İ. Özel. Yazı İşleri Sorumlusu: N. Behramoğlu. Yazı Kurulu: M. Belge, A. Gerçeker. Teknik Sorumlu: F. Erkman. Yönetim Yeri: Peykhane cad., Sipahi han, 53/B-15, Sultanahmet, İstanbul. Yazışma ve Havale Adresi: N. Behramoğlu, P.K. 893, İstanbul. Abonesi: Yıllık 30 lira. Avrupa ve Ortadoğu için 55, Öteki Ülkeler için 105 lira. Dizgi-Baskı: Yelken Basımevi.

ELİNİZDEKİ DERGİ devrimci sanat ve kültür kavgasının bayrağıdır. Bir yıllık deneyimiz bu yargımızı kökleştirmiştir. Mücadeleye girdiğimiz dönemde Türkiye'de edebiyat gün geçtikçe hızlanan ve yoğunlaşan devrimci sürecin gerisinde kalmıştı. Kültür, çeşitli olumsuz etkilerin baskısı altında yozlaştıkça yozlaşıyordu. Sanat, devrimci mücadeleye hiçbir katkıda bulunmayacak kadar halktan kopmuştu. Çürümüş küçük burjuva edebiyatı ortamında gerçek devrimci sanatçıların sesleri de yeterince duyulmuyordu.

Böyle bir ortamda burjuva edebiyatına karşı sosyalist sanat ve edebiyatın sözcüsü olarak atılımını yapan **Halkın Dostları** ikinci yıla yeni bir biçimde ve daha bilinçli, daha sağlam bir tutumla giriyor. Bugün vardığımız yer, ortamı doğru değerlendirdiğimizi, çıkışımızın gerekli ve haklı olduğunu gösterdi. Bunun en önemli kanıtı **Halkın Dostları**'nın bugüne değin çıkmış sanat dergilerinden değişik bir okur kitlesine ulaşması, devrimci mücadelenin bütünleyicisi olarak sanatın ve kültürün işlevini kabul ettirmesi olmuştur.

Mücadelemiz yankılarını hemen buldu. Sağdan ihbar niteliğinde tepkilerin gelmesi şaşırtıcı olmadı. Ancak devrimci diye bilinen bazı kimselerden dergimize yöneltilen umulmadık üslupta eleştiriler gerçekten şaşırtıcıydı. Bir de bunlara **Halkın Dostları**'nın başlıca hedef bildiği «edebiyat ortamı»nın tavrını eklemek gerek. Bütün bunların ortak yanları, eleştirilerini ciddiyetsiz bir temele oturtmalarıdır. Şimdiye kadar dedikodu ve hafif değinmeler düzeyini aşan bir eleştiriyle karşılaşmış değiliz. Buna karşılık devrimci militanların içten ilgisi ve canlı desteği gücümüzün kaynağı olmuştur.

Görevlerimizin çok yanlılığı kimi zaman yanlış anlaşılmaya, ters eleştirilere yol açtı. Polemiklerimizdeki tavizsizlik, sertlik olarak yorumlandı. Kimi kınadı bizi bundan dolayı, daha «ağırbaşlı incelemeler» gerektiğini söyledi. Kimisi de polemiklerimizi tuttu ve o «ağırbaşlı incelemeler»i yersiz buldu. Oysa iki tür yazı da savaşımızın vazgeçilmez parçasıydı. Çünkü, **Halkın Dostları** bir yandan kültür hayatımızı saran temelsiz, sahte anlayışa karşı duru bir Marksist anlayışın kavgasını vermek, yani aydınlarımızı yıllardır sarmış bulunan gösterişçi ve bilgi yoksulu tutumu çökertmeye çalışmakla yükümlüydü. Bu yüzden sorunları derinlemesine, fakat bilgiçlik taslamaksızın incelememiz gerekiyordu. Öte yandan, edebiyat dünyasındaki ağabeyce hamilik geleneğine sığınmadığımız için de, tavizsiz polemiklere girmekten kaçınmadık. Bu tutumumuz bundan sonra da böylece sürecek.

Bazıları kadromuzun darlığı, derginin bir kuşak dergisi olduğunu ileri sürerken, bazıları da **Halkın Dostları** kavgasına omuz verenler arasında ilke birliği bulunmadığını söylüyordu. Bu iddiaların hem birbirleriyle, hem kendi içlerinde çeliştikleri apaçık ortadadır. **Halkın Dostları** dar bir kadronun ya da bir kuşağın değil, **bir anlayışın** dergisidir.

Bu anlayış 1960 sonrasında yeni boyutlara ulaşan devrimci mücadelenin yanıbaşında filizlenen devrimci sanat düşüncesinin kendisidir. Ülkemizdeki toplumsal gelişim sosyalist düşüncenin geçmişte rastlanılmadık bir yaygınlığa ulaşmasını sağlarken aynı zamanda aydınlarımızı Marksizmin çağımızda vardığı düzeydeki sorunlarıyla yüzyüze getirdi. Böylesi bir gelişim **Halkın Dostları**'nın doğuşunu gerektiren koşulları hazırladı: Bütün çağdaş gelişmeleri sindirmiş ve Marksist düşünce temelinde yükselen edebiyata yönelmek. Bu yönelim, **Halkın Dostları**'nı solcu sanılan burjuva yazarlarından kökten bir ayrılığa düşürdüğü gibi günümüzün kavrayış ve duyarlığından uzak birçok toplumcu edebiyatçıyla da aynı çizgide yer almamızı önledi.

Gözler önündeki bu durum **Halkın Dostları** yazarları arasında ilke birliğinin olmadığı yolundaki eleştirilerin haksızlığını yeterince açıklar. Kaldı ki, bir kültür ve edebiyat dergisinde, siyasî bir toplulukta bulunması gereken disiplini aramak yersizdir. **Halkın Dostları**'nı çıkaran yazarlar şimdiye kadar sosyalist eylemde yer alan kişilerdir. Toplumsal-politik düzeyde su götürmez ortak yanları vardır. Edebiyat ve kültür konularında ise tam bir görüş birliği içindedirler. Bu görüş birliği yazarlarımız arasında karşılıklı uyarıların kutuplaşmalara yol açmasını önleyecek kadar sağlamdır.

Halkın Dostları'nın açıkça sağcı olan ya da Marksizme karşı edebiyat adamlarıyla değil de, daha çok sol bir sanat anlayışına sahip olan kimselerle tartışmaya girmesi kulağımıza gelen yergiler arasında. Devrimci kültüre doğrudan doğruya sağdan gelen eleştirileri karşılamak elbette görevimizdir, ama Marksist bir görünüş altında, Marksist teorinin baltalanması bizce daha önemli bir tehdit. Çünkü **Halkın Dostları**'nın birincil görevi sağlıklı bir sanat ve düşünce gelişimine hizmet etmektir. Bu sağlıklı gelişim edebiyat alanındaki aldatmacaları teşhirle, Marksizmin çarpıtılmasını önlemekle sağlanabilir ancak.

Durum ortada: **Halkın Dostları**'nın yayın alanına girmesiyle birçok yazar ve edebiyaçının tutumu belirginleşti. Dergimiz kendi yerini belirlemekle gerek yandaşlarının gerekse karşısındakilerin yerini işaret etmiş oldu.

Önümüzde Marksist düşüncenin doğrultusunda bir gelişimin geniş ufukları açılmış duruyor. Yaratıcı edebiyat devrimci mücadelenin gerektirdiği dostlukla, düşmana karşı alınan acımasız tutumla beslenerek gelişmekte. Marksist düşüncenin her alanda olduğu gibi sanat alanında da hem yanlışa, hem kötüye karşı gerekli kıldığı militanca tutum **Halkın Dostları**'nın kılavuzu olmakta devam ediyor.

ATAOL BEHRAMOĞLU

dörtlükler

I

Burjuvalar kocaman duvarlarla
Çevirmişler avlularını
Ama bir kiraz ağacı gördüm ki geçen gün
Dışarı uzatmıştı en çiçekli dalını

II

Dilencilerin akordeonları
Bir romantizm katıyor Avrupalı'nın hayatına
Bu bana klâsik müzik dinlemesini anımsattı
Nazilerin, toplu imhalar sırasında

III

Sen bana bir şiir okuyorsun şimdi
Aşktan, özgürlükten söz eden
Fakat biz daha ne duruyoruz dostum
İnsanlar aşk ve özgürlük adına ölmekteyken

IV

Dostları özlemle kucaklamayı unutma
Çocuk sevmeyi, çiçek koklamayı unutma
En zorlu anındayken bile kavganın
Gökyüzüne bakmayı unutma

V

Şimdi Pentagonda, Amerika'da
Yeni cinayetler tasarlanmakta
Zincir vurmak için çatlayan tohuma
Kilit takmak için yeşeren yaprağa

MURAT BELGE

marksizm hümanizm değildir

Marksizm, hümanizm değildir. Bu gerçeğin kesinlikle ortaya konması son zamanlarda gittikçe şiddetlenen bir gerekseme olmaya başladı. Stalin'in ölümüyle ve Stalin bağnazlığının sona ermesiyle baş gösteren ve «Marksist düşüncenin özgürlüğüne kavuşturulması» diye nitelenen yenilik, genellikle «hümanizm» ve «yabancılaşma» konularının ağırlık kazanması oldu. Stalin döneminde fikir alanında baskı olduğunu kabul etmemek elde değil. Ama bu baskının kalkmasıyla birlikte Marksizme yabancı düşüncelerin Marksist düşünce ortamında birdenbire serpilip gelişivermesi de gerçekten üzücü. Üstelik kendisini Marksist olarak tanıtan kişi ve çevrelerin bu fikirleri işleyerek ortalığı bulandırmaları, tehlikeli de olabiliyor.

Bir zamanlar bağnazlıklarından ötürü suçlanan kimi Marksistler de yeni ortama ayak uydurup revizyonizme balıklama atlamışlardır. Bunların başında Garaudy'yi sayabiliriz. Genellikle Yeni - Hegelci okul, felsefî revizyonizmin başını çekmektedir. Marcuse, Adorno gibi Frankfurt çevresi Marksistleri, Lukacs ve Golmann, Meszaros çevresi ve Garaudy ile Lefebvre gibi Fransız komünistleri, Sovyetler Birliği ile Doğu Avrupa ülkelerinden birçok düşünür aşağı yukarı aynı çizgide birleşmekte, bu revizyonizmin temel dayanakları da hümanizm ve yabancılaşma sorunları olmaktadır. Saydığım kişilerin ünleri revizyonist düşüncelerin iyi niyetli sosyalistlere doğrular olarak yutturulmasını kolaylaştırmaktadır.

Marksizm, hümanizm değildir. Çünkü Marksizm, öncelikle, bilimdir. Hümanizm ise, ideolojik bir kategoridir. Ama bunun böyle olması, Marksizmin insan düşmanlığı olduğu anlamına da gelmez, elbet. Sorun, bu kategorileri, yani bilimi, sevgiyi ahlâkı v.b., yerli yerine oturtmak, kategorilerin üstyapıdaki rollerini doğru saptamaktır.

Marksizm, insanlara karşı sevgiyi ya da sevgisizliği önermez. Çünkü çıkış noktası duygusal bir kategori değildir. Birçok kişinin başlangıçta, insanlığı kurtarmak için bu düşünceyi benimsemiş olması —ki bu bir gerçektir— gene de Marksizmin temel özelliğini değiştirmez. Marksist dünya görüşü bütünlüğünde (totalite) sevginin de yeri vardır, ama sevgi Marksizmin anahtarı değildir. Dünyaya belli bir açıdan bakan kişilere Marksist diyoruz. İnsanları çok seven kişilere Marksist dememizi gerektiren hiçbir neden yok.

Sorun böyle konunca, tartışmanın gereği bile kalmıyor. Nedendir acaba son zamanlarda Marksizme hümanizmi yapıştırmak yolunda gitgide artan çabalar?

Bunun çeşitli temelleri var sanırım. İçtenlikle ama iyice anlamadan Marksizme bağlanmış kişilerin sorumluluğu birinci derecedendir. Bunlar, Marksizmi geleceğe açık kapılar bırakan bir «bilim» değil de, açık kapıları kapatıp, bilimsel düşünceyi bugünün sınırları içine hapseden bir «ideoloji» bir «doğma» olarak ele almaktadırlar. Evet, Stalin'e tıpatıp bu gerekçelerle karşı çıkanlar, başka bir yoldan giderek aynı suçu kendileri işliyorlar. Böylece Marksizmin bilim olduğunu unutarak «hümanizm», «yabancılaşma» ideolojilerine saplanıyorlar. Oysa Stalin'in çok gerisinde kişilerin Stalin'i eleştirmeleri ciddiye alınamaz.

Bu sıralarda Marksizme dışarıdan, burjuva bilim adamlarından da epey baskı gelmektedir. Bunların kimisi, «marksist sosyolog» olduğunu ama «Marksist» olmadığını söyleyen İngiliz sosyoloğu Bottomore gibi, Marksizmle garip bir ilişki içindedir. Kimisi daha da uzak durmakta, ama yer yer Marksist formüller kullanarak Marksizmi eleştirmektedir. Bir de, örneğin, Sartre gibi, düpedüz Marksist olma iddiasında kimseler vardır. Bu çeşit düşünürlerin en iyi niyetlileri bile zihinlerindeki burjuva tortularından ötürü Marksizme hep ters açılardan yaklaşmakta, söyledikleri bir doğruyu birkaç yanlışla boşmaktadırlar. Burjuva insanseverliğinin felsefî kılığa bürünmüş formülleriyle (felsefî kılıkta olmayanlar arasında hayır derneklerinin tümünü sayabiliriz) Marksizmi sulandırmaktadırlar. Bilinçli ya da bilinçsiz olarak Marksizmi saptırmaya çalışan burjuva bilim adamlarının en önemli hedefi «insan» kavramını bulandırmaktır. Soyut «hümanizm» ve «yabancılaşma» lâfları da bu amaca en uygun kılıftır. Ve bütün bu kişiler «genç Marx»ı öne sürmekte, **El Yazmaları**'nı **Kapital**'in karşısına dikmektedirler.

Hümanizm lâfının bir numaralı gündem maddesi olmasının bir başka nedeni de sosyalist ülkelerdeki uygulamalarda bugüne değin görülen bir takım aksaklıklardır. Birçok sosyalist bu aksaklıkları görmekte, ama eleştirisini gene Marksist bilimin gerektirdiği biçimde yapacağı yerde, revizyonizmin bugünlerde yoğunlaşan ideolojik baskısına kapılarak hümanizm kavramına dört elle sarılmaktadır. Yıllar süren katı bir disiplin anlayışının birdenbire yıkılıvermesinin, tartışılmaz sanılan nice şeyin ansızın çöküvermesinin getirdiği şok da şüphesiz bu gibi sapmalarda etkili olmuştur.

Marksizm bir ahlâk öğretisi değil, bir dünya görüşüdür. Bir Marksist, hayatın her alanında dünyayı bu açıdan görür. Ancak, bu dünya görüşünün en önemli özelliği bilim üzerine temellenmesidir. Bütünsel bir dünya görüşü olması bakımından Marksizmin içinde başka ögeler de bulunabilir; nitekim bulunmaktadır ve zorunlukla bulunacaktır. Ama

bu başka ögeler Marksizmin ana özelliğini, bilimsel temelini değiştirmezler.

Sorunun anahtarı şurada olsa gerek. Her Marksist işçi sınıfının burjuvaziyi devirerek kendi iktidarını kurması zorunluğunu teoride öğrenmiştir. Ve her Marksist, pratikte, bu sonuca varılması için çalışmak zorundadır. Neden «zorundadır» diyoruz? İşçi sınıfı davasında haklı olduğu için mi? Kesinlikle verelim cevabımızı: Hayır! Bu sonuç bizim istemimiz dışında, tarihî bir zorunluk olduğu ve Marksist dünya görüşü bu gerçeği bize gösterdiği için. Marksizm tarihî olayların yasalarını saptar. Marksistler, bu nesnel yasaların gerektirdiği biçimde davranırlar. İşçi sınıfının davasında **«haklı»** olması ya da olmaması, bilimsel bir kategori değildir, nesnel değil öznel bir şeydir. Davanın haklılığı şüphesiz Marksistlere güç verir. Ama sorun, hak sorunu, çıkış noktamız da ahlâki bir kategori olamaz. Çıkış noktamız, bilimin gösterdiği tarihî zorunluktur. Tarihi, bireylerin işçi sevgisi ya da sevgisizliği değil, üretim ilişkilerinin üretim güçlerini engellemesi durumu değiştirecektir. Biz hümanist olsak da, olmasak da bu böyle olacaktır.

Engels'in **Anti-Dühring**'de eski Yunan toplumu ve kölelik üzerine söyledikleri, Marksizmle hümanizm arasındaki ilişkiyi aydınlatır sanırım. Engels kölelere yapılan haksızlıktan ötürü eski Yunan uygarlığını kötüleyenlerle alay ettikten sonra şöyle diyor: «Kölelik olmadan, Yunan devleti, Yunan sanat ve bilimi olamazdı; kölelik olmadan, Roma İmparatorluğu da olamazdı. Ama Yunan kültürüyle Roma İmparatorluğunun kurduğu temel olmadıkça, modern Avrupa da olamazdı. Bütün iktisadî, politik ve usal gelişmemizin, köleliğin hem evrensel olarak kabul edilmiş hem de gerekli olduğu bir durumdan oluştuğunu hiç unutmamalıyız. Bu anlamda şunu söyleyebiliriz: Eski çağın köleliği olmadan modern sosyalizm de olmazdı.» (**Anti-Dühring,** 216). Bir sayfa sonra da şunları ekliyor: «... o zaman varolan koşullarda kölelik düzeninin kurulması ileriye atılmış büyük bir adımdı.» Bunları söylerken Engels, soyut, ayağı yere basmayan bir insan anlayışına dayandırılmış tarih yorumlarının geçersizliğini açıkça sergiliyor ve Marksist bilimin böyle ucuz insanseverlik numaralarından değil, üretim tarzlarının gerçekçi bir gözle değerlendirilmesinden doğduğunu kanıtlıyor.

Bir düşünce tarzı olarak doğuşu burjuvazinin gelişmesiyle aynı zamanda olan —çünkü tam anlamıyla bir burjuva ideolojisidir— «hümanizm» in insan anlayışıyla, Marksizmin insan anlayışı arasında çok önemli farklar vardır. Bir kere bilim olarak Marksizm, inceleme nesnesi olarak doğrudan doğruya insanı ele almaz. Şöyle diyor Marx: «Benim analitik yöntemim insanlardan değil, iktisadî olarak verilmiş toplumsal dönemden başlar.»

Bu sözlerin anlamı açıktır. Marksist bilim toplumsal yapıları, üre-

tim güçleri ve ilişkilerini, mülkiyet ilişkilerini, temellük biçimlerini, üstyapı kurumlarını inceler. Bütün bunlardan giderek insana, ama sınıfının, toplumunun, çağının bir ürünü olarak «insan»a varır. Bunun dışındaki insanı kavrama yöntemleri birer soyut antropolojidir. «Yapılar dışında bir insan» gibi efsanevî bir temele dayanırlar. Oysa, toplumsal yapı içinde uğradığı özgül ve genel belirlemeleri hesap dışında bırakarak insanı anlamak mümkün değildir. Bireyci Batı düşüncesinin türlü açmazlardan kendini kurtaramama nedeni budur. Burjuvazinin «birey» konusundaki sınıfsal önyargısı, toplumsal çözümlemenin ilk adımını yanlış bir temelden attırarak, gözleri kör etmekte, kafaları bulandırmaktadır. Burjuva kafası dünyayı birey açısından yorumlamaktan vazgeçemediği için, Marx'ın yukarıdaki sözünden de, Marksizmin insanlık dışı bir yöntem olduğu sonucunu çıkarır. Oysa insanı anlamanın tek sağlam yolu Marx'ın yöntemidir. «Birey» olarak insanı inceleme-anlama nesnesi kabul eden burjuva, insanı hiçbir zaman gerçekten anlayamaz.

Marksizm bilimdir ve hümanizm değildir, dedim. Şöyle de söyleyebiliriz: Marksizm, bilimsel olmak için hümanizmden kendini ayırmalıdır.

Burjuvanın soyut antropolijisinden kurtulmakla, sosyalizm, bilimselleşmiştir, utopyacı olmaktan çıkmıştır.

Marksizme karşı bir dünya görüşü ve erek olarak hümanizmi öne sürmek burjuva dünyasının pek işine gelmektedir. Hele birtakım Marksistlerin de bu sloganlara sahip çıkmaları, burjuvaziyi çok sevindirmektedir. Bunun temel nedeni açıktır. Marksizm hümanizm kavramına ne kadar çok bulaşırsa, proleterya diktatörlüğü kavramını da o derece sulandırmış olur. Pasifizmin sağlam bir dayanağı da gene hümanizmdir. Çekoslovakya olayları sırasında ve sonrasında gördüklerimiz, sözgelişi bir Garaudy'nin tutumu, ve ardından Türkiye'de olanlar, sanırım oldukça aydınlık örneklerdir. Bu olaylar sayesinde Türkiye'de «güler yüzlü» gibi garip betimlemelerle sunulan «hümanizm» kavramının parlamenterizmle sıkı akrabalığı anlaşıldı, proleterya partisi ve diktatörlüğü gibi temel Marksist kavramlarla da arasında kan davası olduğu görüldü. Böylece Türkiye'de de «hümanizm» politik düzeyde bazı hünerlerini sergiledi. Daha önceleri hemen hemen yalnız edebiyat ve kültür alanlarında boy gösterdiği için çoğu sosyalistler (özellikle bu konuları pek küçümseyen «militanlar») hümanizmin Türkiye'deki varlığının pek farkında değillerdi. Güler yüzlü sosyalizmi o zamanlar politik düzeyde kınayanlar bugün de, sanat ve kültür konularında kalem oynatırken o Batılı «hümanist» kavramlarla, terimlerle düşünmekte, konuşmaktadırlar. Bu eklektizmin sonu gelmelidir artık. Marksist olmayanlar istediklerini söylesin, yazsın; haklarıdır. Ama «ben Marksistim» diye ortaya çıkıp, bir sürü ekleme - toplama kavramla kafaları bulandırmaya kimsenin hakkı yoktur.

Burjuva demagoglar bu söylediklerini çarpıtıp, «Marksizmde insanlığa yer olmadığını kendileri de itiraf ediyorlar» yollu karalamalara kalkışabilirler. Bunun cevabını da şimdiden, iki maddede verelim. İlkin, «hümanizm» kavramının insancıllık içeriğini araştıralım, sonra da Marksist düşüncede, davranışta, insancıllığın yerini belirtelim.

İnsanlık düşmanı, proleter diktatörlüğü yanlısı Marksizm karşısında, insanlık şampiyonu, hümanist burjuvazi —bu bir efsanedir—. Yalnızca kâğıt üzerinde varolan burjuva hümanizmi **sözde** «evrensel» insancıllıktır. Ama bu yalnız kâğıt üzerinde böyledir. Sorunun bam teli de zaten burada: başka türlü olamaz, yalnızca sınıfsal olabilirdi insancıllık. Feodalizme karşı aslında kendi haklarını korurken burjuvazi evrensel insanlığının savunucusu kesildi. Ama, eşitlik, hak, adalet üzerine parlak edebiyat, burjuvazinin istediği iktidara kavuşmasıyla son buldu. Bundan sonra tarihte görülmüş en kanlı, en geniş çapta, en örgütlü cinayetleri işleyen, «hümanist» kültür geleneğiyle bezenmiş burjuvazi oldu.

Demek ki eksik bir kavramdır burjuva hümanizmi. Başka bir söyleyişle, burjuvazi kendi ideolojisini gerçekleştirmekten kaçınmıştır. (Gerçekleşmesi de zaten mümkün değildi!). Ama büsbütün bilinçli bir yalan da değildir, hümanizm.

Burjuvazi tarihte ilerici rolünü oynamakta kendisine daha çok hız verecek bir insanseverlik mitine inanmayı gereksiyordu. Yani, hümanizm salt aşağı sınıfları tavlamaya, kandırmaya yarayan bir araç olmadı; yetenekli, ilerici, inançlı kişilerce, inandırıcı biçimde savunuldu. Tarih içindeki gücü, önemi, bu içtenlikten ileri gelir.

Hümanist eserleri, düşünceleri böyle değerlendirmek, yazarlarının insancıllığına saygı duymak başka şeydir, bunlardan bir bilimsel teori yaratmaya çalışmak başka şey. İnsan varolalı beri insanî özlemler vardır ve Marx'ın dediği gibi, maddî varoluş koşullarının hiç değilse tohum olarak bile bulunmadığı şeylerin özlemi de olamaz. Özlemler bulanık, yarı mitiktir. Kabataslak hedefleri işaret ederler, ama hedefe varış yolu öneremezler. Bu yolu bulmak ve toplumu o hedefe vardırmak teorinin (bilim+felsefe) işidir. İdeoloji ile teori, diyalektik ilişkilerinde zaman zaman çelişebilirler. Böyle durumlarda gerçek Marksistler ideolojinin değil, teorinin ardından gitmelidirler. Bugünün dünyası, yarının sosyalist dünyasına gebedir. Dolayısıyla bugünün toplumsal özlemleri, çeşitli komünist utopyalar biçiminde dile gelebilir —yabancılaşmalardan arınmış bir dünya, v.b.— Ancak, bu utopyalar, hiçbir zaman teori yerine geçirilmemeli, hele utopya açısından teori eleştirmeye hiç kalkışılmamalıdır.

Burjuva düşünürlerin kendi yarattıkları mite kendilerinin de inandığını, bu yüzden eserlerinin daha güçlü olduğunu söyledim. Bundan, devrimde ideolojinin de (mitik düzeyde bile olsa) bir rolü olabileceği sonucu çıkar. Aslında, yalnız devrimde değil, yaşadığımız her an iş-

levi vardır ideolojinin. Çünkü ideoloji insan hayatının zorunlu bir parçasıdır. Sosyalist devrimde de ideolojilerin kaçınılmaz bir rolü vardır. Devrim sürecinde nice insanın enerjisi, bir bakıma, sosyalizmi şu ya da bu şekilde bir yeryüzü cenneti kabul etmesinden ileri gelir. Birçok devrimci ezilene sevgisi ya da ezene nefreti ile donanır, güçlenir. Onun için, «hümanizm ideolojidir» derken, ideolojinin zorunluğunu, önemini yadsımıyorum. Yalnızca, ideoloji ile bilim arasındaki ayırımı, ve Marksizmin öncelikle bir bilim olduğunu vurgulamak istiyorum.

İdeoloji, insanın bilgi edinme işleminin niteliğinden ve bilinçliliğinin yapısından ötürü zorunludur. Bilindiği gibi, tarihî maddeciliğe göre, insanın dışında, insandan bağımsız, nesnel bir dünya vardır. Bu dünyanın içinde bilinçli bir varlıktır insan. Nesnel dünyanın tarihi ayrı, insan bilincinin tarihi ayrıdır. İnsan bilinci hiçbir zaman nesnel gerçekliği olduğu gibi kavrayamaz. Belli bir dönemde, nesnel dünyaya bakışı, ondan önceki dönemdeki bakışının tortularıyla bulanır. Bilinçlilikteki bütün değişiklikleri son kertede iktisadî temel belirler. Dolayısiyle insan dünyaya hep kendi toplumsal yaşayışının belirlemeleri arasından bakmak zorundadır. Bu yüzden dış dünya tarihine tekabül etmez insan bilincinin tarihi.

Doğayı algılama, hayatı kavrama, yolları arasında, hiçbir zaman tam yeterli olmasa bile, kesinliğe en fazla yaklaşanı bilimdir. Bilim de gökten inme bir doğrular toplamı değildir, toplumsal bilinçliliğin bir ürünüdür. Dolayısiyle bilim de çeşitli belirlemelere, koşullanmalara uğrar. Sınıf önyargıları bilimde bile belirleyici olabilir. Bu yüzden bir burjuva biliminden ve bilimsel sosyalizmden söz edebiliyoruz. Ve gene bu yüzden bilimde yüzde yüz kesinlikten söz edemiyoruz.

Bilim toplumda her zaman ilerici, devrimci bir rol oynar. (Geri düzenleri koruma görevini üstlendiğinde, burjuva bilimi gibi, bilim olmaktan çıkar ve deoloji düzeyine indirgenir.) İdeoloji ise hep kabul edileni sistemleştirir - geleceğe değil, geçmişe dönüktür. Yaratmaya değil, varolanın kurallarını kurmaya yönelir. Kategorileri görünüşte akılcı kılıkta olsalar bile, temelde duygusaldırlar.

Böylece ideoloji ile bilim (ya da felsefenin de katılmasıyla, «teori») arasında bir çelişki ortaya çıkar. Ancak bu, düşmanca bir çelişki değildir. Çünkü teori ve ideoloji birbirini tamamlar. İdeoloji, teorinin vargılarını toplumsal yaşayışa uyarlayarak sistemleştirirken, teori de yeni atılımlarında ideolojiden bir ölçüde hız alır. Hattâ, zaman zaman, «bilimsellik» de ideolojik bir mite dönüşebilir.

Teori ideolojiyi yok edemez. İnsan bilinçliliği her zaman teorik gelişmeyi biraz geriden ve genellikle ideolojik kalıplar aracılığıyla izler. Öte yandan ideoloji de insanlar arası ilişkileri düzenler, ve ortak değer yargılarını saptar. Toplumsal hayatta vazgeçilmez bir öge olan ahlâk da ideolojiye sımsıkı bağlıdır.

Sanırım şimdi Marksizmin ve hümanizmin yerleri daha iyi anlaşılıyor. Marksizm teorik etkinlik, ve buna uygun pratiktir. Hümanizm ise doğrudan doğruya bir ideoloji, hem de burjuvaziye özgü bir ideolojidir. Bu bakımdan burjuva hümanizminin ne iktidar yolunda, ne de iktidar sonrası kuruluş döneminde sosyalist dünya görüşünde oynayacağı asal bir rol olabilir. Ona Marksist teoride böyle bir yer vermek, bayağı bir ekletizm olur. Ancak bazı propaganda etkinliklerinde sınırlı biçimde bu kavramdan yararlanılması olanağı ileri sürülebilir ki, sağlam olmayan araçların nerede, nasıl kullanılacağı apayrı bir soru.

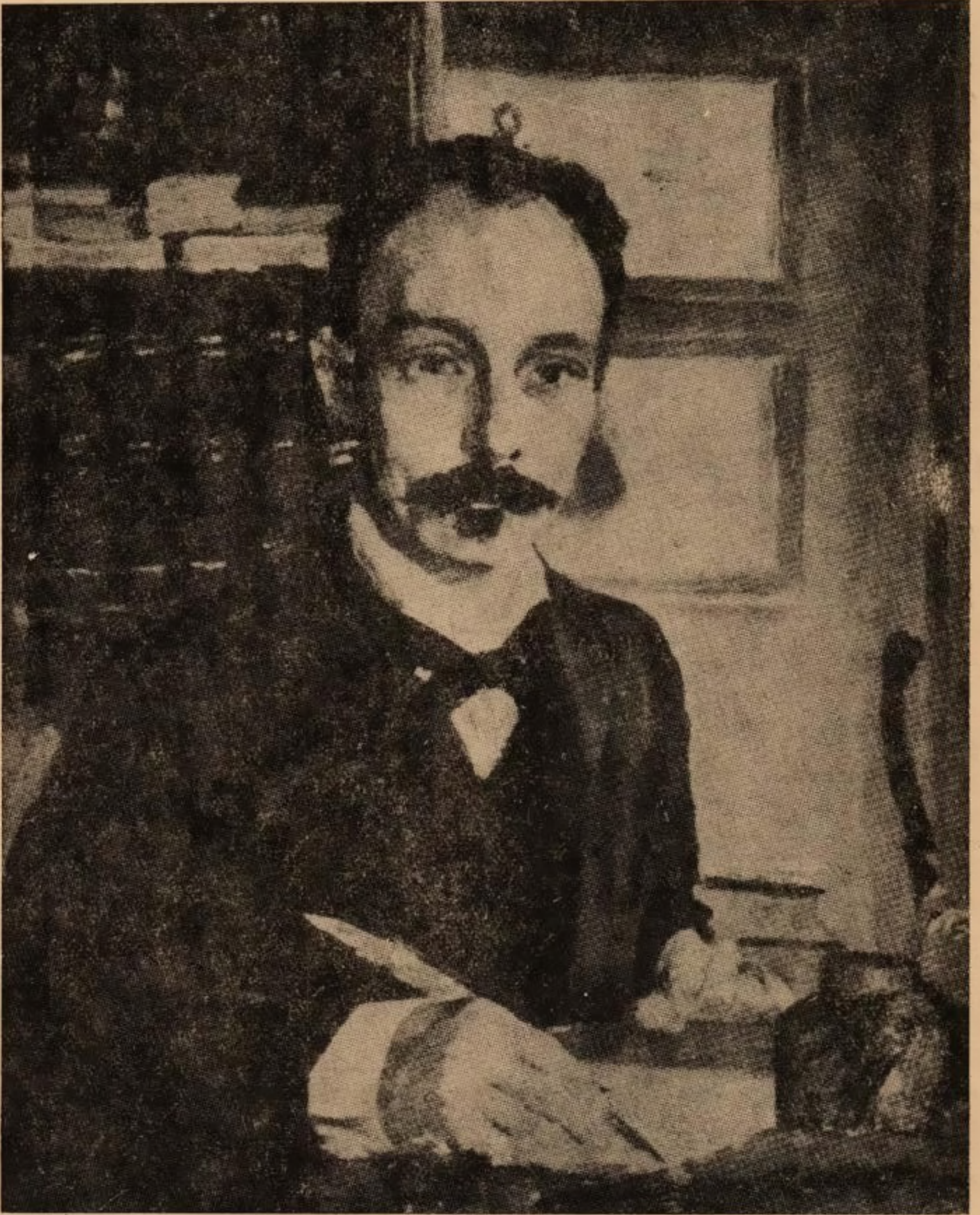
Hümanizmden kasdedilen, şimdiye değin sözünü ettiğimiz burjuva miti değil de, yalnızca soyut insan sevgisiyse, yani hümanizm her çağın kendi gereklerine göre doldurulan içi boş bir sevgi küpüyse, bunun da yeri ideoloji alanındadır. Elbette sosyalizmde insancıllık, insan sevgisi olacaktır. Bunun hattâ fazlasıyla böyle olduğunu, gerçek insan sevgisinin yalnız devrimcilerde, sosyalistlerde bulunduğunu bütün sosyalizm tarihi kanıtlar. Sınıfsız toplumu yaratacak olan komünizmin, insan sevgisine şimdiye değin olduğundan daha somut ve gerçekçi temeller kuracağı açıktır.

Ancak, bu yol, ister istemez, proletarya diktatörlüğünden geçer. Marx'ın dediği gibi sosyalistler, doğumun mümkün olduğu kadar sancısız olması için ellerinden geleni yaparlar. Ama sancılı olacak diye doğumdan vazgeçmezler. Bunu yapmak Bernstein, Kautsky, Jaurés gibilerine düşer.

İmdi, «her toplumsal düzenin bir insancıllık tarzı vardır. Marksizm de modern insancıllık, yani Campenella, Erasmus geleneğinin devamıdır,» gibi bir fikirle ortaya çıkmak, ya apaçık ortada bir şeyi tekrarlamaktır ve bu yüzden anlamsızdır, ya da, bu sözlerin taşıdığı ard niyete göre, proletarya diktatörlüğünü çürütmek için Marksizme sinsice sokulmuş bir kundaktır.

Yeni bir toplum biçiminin dünya görüşü olan Marksizmde elbette insanın yeni bir tanımı, dolayısiyle insan sevgisinin de yeni bir tanımı vardır. Yalnız bunların, burjuva hümanizmiyle, «insancıllık» lâfının soyutluğu dışında bir ortaklığı olamaz. Marksizmi hümanizmin felsefî devamı sayanların, iki düşünce yapısı arasında organik bağlar olduğunu iddia edenlerin Marksist düşünce içinde yeri yoktur.

josé marti

«Anacığım *Montescristi, 25 mart 1895*
Bugün 25 mart; uzun bir yolculuğa çıkmadan önce sizi düşünüyorum. Boyuna sizi düşünüyorum... İnsan en çok nerede yararlı olabilirse görevine orada başlamalı. Gitmenin sandığınızdan çok daha güvenli ve mutluluk verici nedenleri var. Kim demiş doğruyla sevgi bir arada gereksizdir diye! Benim için acı çekmeyiniz. *Sizin, José»*

Güney Amerika'da gün geçtikçe gelişen devrimci mücadelenin ilk savaşçılarından biri olan José Marti 1853 yılında Havana'da doğmuştur. Çok küçük yaşta İspanyol sömürgeciliğine karşı direnmeye katılmış, ömrünün çoğunu hapiste ve sürgünde geçirmiştir. 1891 de Küba Devrimci Partisini kurmuş, 1895 in nisanında kavga arkadaşlarıyla, uzun süredir hazırladığı halk savaşını başlatmak üzere Küba'ya çıkmış, aynı yılın mayıs ayında da sömürgen bir İspanyol kurşunuyla vurulmuştur.

«Akademik mürekkeple değil, kendi kanımla yazılmıştır dizelerim» diyor bir kitabının önsözünde. Marti özgürlüğün, çoşkun sevginin, haklı bir kavganın şairidir. Şehirleri hiç sevmez; dağlardır en büyük özlemi.

«Bir çift güvercin havalansa
Dağlara çıkmak gelir içimden»

diye yazar. Dağlar kurtuluşun, özgürlüğün simgesidir onun şiirlerinde:

«Şiirim bir dağdır benim»

José Marti'nin şiirleri dilimizde ilk kez yayımlanıyor. Onun, şiirleriyle hayatını aynı yüce çizgide birleştirebilmiş büyük bir insan olduğuna inanıyorum. **(N.G.)**

İKİ YURT

İki yurdum var benim: Küba ve gece.
Ya da yalnızca tek bir yurt, ikisinin birleştiği yerde. Kaybolur kaybolmaz
Güneşin parlaklığı, işte, elinde bir karanfil,
Uzun tüllere bürünmüş hüzünlü bir dul
Gibi sessizce görünüyor Küba.
Elinde titreyen bu kanlı karanfil nedir
Biliyorum ben. Bomboş
Bağrımın içi, yüreğim paramparça.
Artık vaktidir ölüme gitmenin. Gece
Ayrılıkları pekiştirir. Gün ışığı
Ve boş sözler sıkıntı verir bize. Evren
Konuşmasını daha iyi bilir insanlardan.
                                        Kavgaya çağıran
Bir bayrak gibi, mumun kızıl alevi
Işıldıyor. Havasızlıktan boğulup
Açıyorum pencereleri. Gökyüzünü karıştıran
Bir bulut örneği, sessizce geçiyor dul Küba
Koparak karanfilin yapraklarını.

VERSOS SENCİLLOS

XXV

Okula giden saf bir çocuk gibi
yüreğim neşeyle dolunca benim.
Gözü bunca siyah olan
sarı kanaryayı düşünürüm

Ölünce ben
yurdumdan uzak, ama efendisiz.
Mezarıma bir demet çiçek
ve bir bayrak konulsun isterim.

AKADEMİK

Gel şöyle atım, dizgin vurayım sana: çünkü istemezler
İçgüdüsüne uyup hayatın
Bütün doğallığınla savaş alanına doğru dörtnala kalkmanı.
Koşu pistinin ağır aksak adımıyla yürüyüp,
Boyun eğerek o kibirli sırtını eyere sunman
Ve kırbacın dilinden anlaman gerekiyor.
Gel şöyle atım: yüreğin gerçek dediğine yalan der onlar.
İstemezler toprağın yumuşak örtüsünü yırtıp
Damlalarında gökkuşağının renkleriyle dökülen
Duru bir kaynağın çoşkun akışı gibi.
Türküler çığıralım içimizden kopan o yakıcı dizelerle.
Üniformalı bilgiçlerin aldatıcı, küçük kalıplarla
Çizdikleri modelleri isterler bizden.
Gel şöyle atım, kopar dizginlerini.
Kırların, çiçeklerin kokusunu taşıyan kıvılcımlı nallarınla
Kuru ve iyiliksever bir kütüğün üstüne fırlat
Bilgiçlerin süslü gömleğini.
— Işıltısı kararmış yunan mücevherleriyle
Çürümüş yapraklardan, roma güllerinden işlenmiştir o —
Bakarsın canlanır güneşi görünce yeniden.
Ve yeryüzüne gün ışığıyla açılan şafakta
Yeni dünyaya doğru yiğitçe kalk dörtnala.

Türkçesi: Nedim Gürsel

BEKİR YILDIZ

bedrana

İlkin kara bir yel esti günlerce. Hafifi önüne kattı, güçsüzü yere yıktı. Ardından ince, sonra kalın yolları sildi kar, bir bir. Karadağın sivri doğruğu düzleşince de, kurtlara yol göründü. Meçmenbahir köyüne doğru...

Bedrana, dizlerini örten yorganı kaldırdı. Tandır ateşini eşeledi. Yorgundu ateş.

«Ben yatacağam,» dedi.

Naif, başını kaldırdı. Bir süre baktı karısına. Konuştuğunda dudakları titredi nedense.

«Tandıra ataş bas,» dedi. «Bu gece, o mesele çözümlenecek.»

Bedrana korktu. Şekeri suya düşmüş gibi, aceleciliğe yöneldi:

«Viş,» dedi. «Ne meselesiymiş? He... Gözünün yağına kurban olduğum, gene indirip kaldırma.»

Başı öne düştü Bedrana'nın. Yüzü sarardı. Korkudan yüreği pır pır etti.

Naif, tandırdan çıktı. Sıcağa alışmış ayakları üzerine dikilemedi hemencecik. Keçeleşmiş bacaklarını ovaladı. Bedrana'nın, başı dikilmişti şimdi. Kocasını izlerken, bedeni bir pençe korkuyla karılmıştı nedense. İlk gece bile böyle olmamıştı oysa. Kocasının yumuşak davranışı umutlandırmıştı belki de onu. «Hıı,» demişti Naif. «Zorla olduysa, aceleye gelmesin bu iş. Şehir kanunlarını belledik gayri.»

Naif, odanın kapısını açtı. Geceyi, kar ışıklandırmıştı. Bir hafta önce jandarmaya saldıkları adamın gittiği yöne doğru baktı. Kurtlar uluyordu. Dün geceye göre, daha beriye gelmişlerdi.

Karın ak renki kara oldu ansızın. Dişlerini sıktı Naif. Tüm umutların yüzüne kapatırcasına, kapıyı çarptı.

Eşiklikten bir parça tezek alıp tandıra vardı. Yıkılmış ateş yavaş yavaş ayağa kalkıyordu şimdi.

Naif, tandıra sokulduğunda, Bedrana'nın uykudan arınmış gözleri üzerindeydi. Bir süre bakıştılar. Yel, odanın duvarlarını kudurgan deniz dalgaları gibi hırpalamamış olsaydı, belki de nefeslerini bile duyacaklardı birbirlerinin.

«Gözlerin niye faltaşı gibi ayrıldı?» diye sordu Naif ansızın.

Bedrana'nın başı, kollarıyla kucakladığı ayakları üzerine düştü. Tandırdan sıcak nefesi, yorganın bir tutamına yayıldı.

«Senden korkmaya başlamışam,» dedi. «Gözlerin, benden bir şey alacakmış gibisine.»

«He...» dedi Naif. «Ölmelisen gayri. Günler var ki evden dışarı çıkamaz olmuşam. Herkesin kulağı bizde. Ha patladı, ha patlayacak. Saldığımız adam da gelmedi. Besbelli yollar kapandı.»

«Sabah olsun kurban olduğum. Bakarsın Hızır gibi çıkıp geliverir. Hemin de iki candarmaylan.»

Naif, yüzünü buruşturdu.

«Günlerin ardı yitti,» dedi. «Bu karda, kışta hükümat adamı kıpırdamaz yerinden. Belkim de haberci ulaşamamıştır şehre. Kurtlar, kuşlar ne güne...»

«Suç bende mi ağam? Zorla oldu. Obada bilmiyen var mı işin esasını...»

Naif, kuşağında sokulu olan tabancasını çıkarıp tandırın üzerine koydu. Bedrana çıktı tandırdan. Odanın bir köşesine gidip sindi.

«Korkma ulan,» dedi Naif, güvenilir bir sesle. «Vurmıyacağam seni. Söz olsun. Kadoların Şahin'i değilim ben. Onun başına gelenleri unutmamışam. Şeherde hak-hukuk var deyilerdi, oğlanı attılar içeri.»

Bedrana, bir umut ışığı sezinleşmişcesine atıldı hemen.

«Eyi ya,» dedi. «Zorla olduğuna göre, ben açığa çıkaram, o alçağı içeri atarlar. Daha ne?»

Naif bağırdı ansızın:

«Hani, nerde hökümat?»

Bedrana emekliyerek biraz beri geldi. Yalvarıyordu.

«Bakarsın geliverir kurban olduğum. Gün ışısın hele...»

«Allahın günü çok gözü yassı! Hem, atalarım hökümat günü mü saymış? Ulan, Kadoların Şahin'i, hâkümat eline düştün de aklımızı çeldin. Eski usulün gözüne kurban, eyi ile kötü kardaş mı olurmuş? Kötünün canı, şeher kanunlarıylan yola mı gelirmiş?»

Sustular bir süre. Birbirlerine bakmıyorlardı şimdi. Bedrana, boynunu bükmüş, gözleri dalıp dalıp gidiyordu.

Naif, kolunun birini uzattı yavaşça. Tandırın üzerindeki tabancaya koydu elini. Aldı oradan. Bedrana tabancalı eli görünce hopladı yerinden.

Naif'in aklına yeni bir düşünce düştü o sıra. Tabancayı tekrar koydu yerine. Yüzü bir yumuşadı, bir iyilikten yana oldu ki, Bedrana, tuttuğu nefesini, rahatlayıp boşaltıverdi.

Odanın tavanına baktı Naif. Tavana, önce kavak ağacından kesilmiş, sırıklar sıralanmış, sonra hasır ve toprakla örtülmüştü. Sırıkların birinde, kalınca bir halka vardı. Naif'in gözleri bu halkaya takıldı uzunca bir süre.

Bedrana da halkayı gördü. O, biliyordu bu halkayı zaten. Karnında, birkaç ay önce oluşan çocuğu için, gönlünün bir yerini ayırmıştı ona.

Naif, pamuktan yumuşak bir sesle Bedrana'ya sordu.

«İster misen,» dedi. «Bu işten, burnumuz kanamadan kurtulak?»

Bedrana, kocasına bir daha yanaştı.

«Bu da sorulur mu ağaların paşası,» dedi. «Gözüne kurban olduğum di, kansız çıkış yolunu söyle yiğidim.»

Naif, gözünün birini kıstı. Bir süre düşündü.

«Bak, avrat,» dedi. «Ben iğnenin deliğinden Hindistanı görmüşem. Yaşım yiğit emme, aklım şahtır. Hemin hökümata, hemin de obaya, öyle bir oyun oynıyacağım ki, şaşarsan. Heyyof, demelisen, aklına, cümle âlem kurban olsun demelisen.»

«Of... Zemzemlerin Kameri de çatlasın işte... Eee?...»

«Asılacaksan.»

Dışarıda yağan kar, sanki Bedrana'nın yüreğine yağdı ansızın.

«Bu da ölmek,» dedi. «Sevinmek niye?»

Naif, başını iki yana salladı umut verircesine:

«Yalandan kız,» dedi. «Yalandan asacaksan sen seni.»

«Sözünün önü, ardından gür gele kurbanım, demek yalandan sallanacağam.»

«He... Bize göz ışığı vermediler gevvatlar. Ömrümüz, kapaksız tencerede pişmiş tuzsuz aş gibi tatsızdır avradım. Kadın dar bir papuçtur, sıkınca atılır, emme, işin içine namussuzluk karışınca, atamazsın, vurmak düşer er kısmına. Seni, ben bağışlasam baban, kardeşin sırada. Bakalım onlar bağışlar mı? Günlerden beri, şu bir göz dama tepilip kaldık. Oba kan ister benden.»

Bedrana can kulağıyla dinliyordu kocasını. O, susunca, nefeslendi. Ama gözlerini çevirmedi hiçbir yana. Naif yeni birşeyler düşündü bir süre daha. Sonra, tabancasını tandırın üzerinden alıp kuşağına yerleştirdi.

«Bak Bedraney,» dedi. «Obamızda, şehre benziyen heçbir şeyimiz yoktur. Kara dağlar yol vermez ki, ne gelinsin, ne gidilsin. Okur yazarımız yok ki, hökümat kapısından içeri alsınlar. Obanın sesi, soluğu ancak, birisi öldüğünde duyulur. Kadoların Şahin'ine ne demiş yeşil yakalı adam: yeni kanunda öldürmek kalktı demiş. Gönüldür, sever de sevmez de. Karın, madem ki başkasıyla yatmış, heç sesini çıkarmıyacaktın, karın dostuyla bir olunca gelip haber verecektin. Biz de gidip basardık onları, olur biter... Ne biçim yeşil yakalı vatandaştır o, dağları hesap etmemiş, candarma gelinceye dek, günler, haftalar, aylar, geçeler, heç bilememiş. Bunlar ne demeye getirmişler işi Bedraney, anlamışam ben?»

Naif sustu. Yerinden kalktı. Çengelin takılı olduğu merteğin altına gelip durdu.

«Kalın urganımız var mı?» diye sordu.

Bedrana da kalktı. Kocasının yanına ulaşamadan bir titreme sardı bedenini. Yalandan da olsa asılmaktan korkmuştu.

«Var,» dedi, lif lif olmuş bir sesle. «Eşeğimize geçen güz almıştın ya bolcana...»

«Getir,» dedi Naif. «Endeze düzmenin gereği yok gayri. Vakit epeyce oldu. Yarına hazırlanmalı. Küçük kuşlukta asacaksan sen seni. Yalandan... Şimdi bir sefer sınıyalım hele...»

Bedrana, ansızın kocasının bacaklarına kapandı. Ağlıyordu da.

«Yalandan da olsa korkmuşam,» dedi. Başka bir mümkünü yok mudur? Biliysen ki, zorla yapmıştır gevvat. Benim hiç bir suçum yok. Yedi cihan bunu böyle bilsin...»

Naif, bacaklarına sarılı kolları çözdü.

«Biliyem,» dedi. «Zorla olmuştur. Yoksa o saat kurşunlardım seni. Emme haberin olsun, zorla-morla baban, kardaşın gene de razı değil yaşamana. Birkaç gün önce haber salmışlar. Oba homurdanmadaymış. İlk sıra bende olmasa, çoktan ölmüştün. Ve de Kadoların Şahin'i hökümat kanunlarının hışmına uğramasaydı, şimdiye dek ben de seni öldürmüş olacaktım, bal gibi. Yeşil yakalı adam, sizin usuller tarihe karıştı demiş. Kadoların Şahin, kanunlardan hiç haberimiz olmadı, obamızda okur yazar yoktur. Yoktur emme bir aracıyla gelip obada tellal dolaştırmadınız, yeşil yakalı ağam, demiş.»

Bedrana sabırsızlandı. Yargıcın tutumunda bir umut ışığı aradı.

«Yeşil yakalı ağa, nasıl cevaplamış?» diye sordu.

«Bilmemek özür değil demiş.»

«Sonra, ağama kurban?»

«Babası hesapladı, ihtiyarlayınca salıvereceklermiş oğlanı.»

«Eee?...»

«Ne esi?»

«Heç... Yani... Günah değil mi diyem bana, sana, kardaşıma, babama... Eyisi mi yalandan as beni. Yere girsin şeher. Kanunları bize göre değilmiş. As emme, yalandan olunca, elimize ne geçecek yiğidim?»

Naif, sözcükleri dışarıya vermedi. Uzunca bir süre aklında tuttu.

Kurtlar pek yakındaydı şimdi. Kapı açılsa, ulumalarıyla birlikte içeriye girivereceklerdi sanki. Ve soğuğa güç yetiremiyen tandır, ihtiyarlamaya yüz tutmuş gecenin içinde Naif'in ve Bedrana'nın gönlünden çoktan silinmişti.

Bedrana, bakışlarını kocasının dudaklarından silmeden bir kez daha sordu.

«Yalandan olunca, elime ne geçecek yiğidim?»

Naif, aklından geçenleri toparlamıştı.

«Bak Bedraney,» dedi. «Bu çifte bir oyundur. Hem yeşil yakalı adamı yaldatacağım, hem de aşiretimizin üzerine çöken kara belayı silip süpürecağam. Nasıl mı? Küçük kuşlukta, sen kendini asmış gibi yapacağsan. Ben koşup gelecağam. Heyvağ, Bedrana asmış kendi-

sini diyecağam. Ve de seni kucaklayıp aşağıya alacağam. Sen zaten, yalandan boynuna geçirmiş olacağsan urganı, Yerde, usul usul kıpırdanıp sözde yeniden dirileceksen. Bunu gören, duyan obalı, yiğit kadınmış, kendini astı emme, hüda riza göstermedi diyecek. Atalarımızın koyduğu ölüm fermanı da kendiliğinden bozulacak böylece. Yeşil yakalı adama gelince...»

Naif sustu. Bedrana sabırsızdı ama.

«Eee,» dedi. «Ya yeşil yakalı ağa?»

«Onu da anlatıram. Sen urganı getir. Bir sefer sınıyalım hele.»

Bedrana duruyordu. Nedense çözülmek istemiyordu yerinden. Naif, omuzuna dokundu yumuşacık.

«Yalandan ölmeye bile nazlanisan,» dedi. «Deveden düşmüşsen, hop hopu arama. Alt tarafı yalandan Bedraney. Di, nazlanma ha...»

«Karayazım,» dedi Bedrana. Duyulur duyulmaz bir sesle. Sonra gidip urganı getirdi.

Naif, her şeyi daha önce planlamış gibi, gözle kaş arası, halkanın alt hizasına ne kadar minder varsa yığdı.

«Hadi, Bedraney,» dedi. «Kancaya geçir. Önce urganın bir ucunu, boynuna göre halkala emme.»

Bedrana'nın ellerine bir titreme doldu. Yüreği parpazlandı. O, bunun bir oyun olduğunu bildiği halde, bedeninin böylesine, süt gibi kesilmesine şaştı kaldı.

«Can şirinmiş» dedi. «Yalandan da olsa korkmuşam. Düğümü sen at. Cangala sen geçir»

«Olmaz,» dedi Naif bilmişcesine. «Her bir şeyi kendi elinden ve de gönülden yapmalısan. Oyunumuzun hüneri burda...»

Bedrana, urganı bir ucundan halkaladı güçlükle. Sonra başını çengele doğru dikti. Bu sıra Naif, karısının taze bedeninin orta yerine kollarını dolayıp minderlerin üzerine hoplattı onu. Bedrana, gönülsüz kalkan sağ kolunu uzatıp urganın bir ucunu halkaya geçirdi. Sonra, yere inmek istedi.

«Olmaz,» dedi Naif. «Daha işin bitmedi. Urgana düğüm vurmalısan.»

Naif, bacaklarından kavrayıp yukarıya verdi onu. Bedrana bunu da başarmıştı. Şimdi odanın ortasına yakın bir yerde urgan sallanıyordu.

«İyi,» dedi Bedrana yumuşak bir sesle. «Sabah olsun, takaram boynuma. Yalandan olduktan sonra...»

Naif, engel oldu karısına. Şimdi titreme sırası ona sıçramıştı nedense. Ama Bedrana sezmedi kocasındaki bu değişikliği.

«Sabah olanda asılacaktım, hani ya?» dedi Bedrana, tekrardan.

Naif, sözcükleri tez tez sıraladı.

«Doğru söyliysen Bedraney,» dedi. «Doğru söyliysen emme, bir sefer sınıyalım. Oyunumuzu pekiştirmek gerek ceylân gözlüm...»

Gerçekten ceylânın sürmeli gözlerine benziyordu bu gözler. Ve

ömrünün yarısına bile bakamamıştı henüz.

Bedrana, halkayı çenesinin altına getirdi.

«Böyle mi olacak ağam?» dedi.

«Biraz daha kaydır,» dedi Naif, çapaklı bir sesle. «Boynuna iyice yapışsın. Ha şöyle...»

Bedrana, halkayı boynuna iyice yerleştirdi. Kara gözleri aşağıya dönmüştü. Naif'in bakışlarıyla buluştular.

Bu sıra kurtlar, ulumalarını uzaklara taşıyorlardı küçücük adımlarıyla. Naif de gün, horozların ağzına düşmeden, uzun bir süreden beri kurduğu ve bu gece oluşturduğu işini bitirmek istedi. Karısının ayakları altındaki yastıklara bir tekme attı. Ardından, Bedrana'nın çırpınışlarına dayanamayıp gaz lâmbasını söndürdü.

ADNAN ÖZYALÇINER

sonuçları bakımından trt yarışmaları

TRT Kurumunun bu yıl düzenlediği, «1970 TRT Kültür, Sanat ve Bilim Ödülleri Yarışmaları» adı altında, bellibaşlı sanat dallarıyla bilimsel araştırma alanını kapsayan 26 ayrı kolda dağıttığı 146 ödülün ve 600.000 lirayı aşkın paranın anlamı neydi? TRT, 3-4 ay gibi kısa bir süre içinde tezgâhlayıp sonuçlandırdığı bu yarışmalara niçin gerek görmüştü? Bu aceleciliğin sebebi ne olabilirdi? Radyo ücretlerine zam yapılmazsa yayınlarını kısmak durumunda kalacağını, bütçesinin halkın sırtından çıkarılacak bu zamma ihtiyacı olduğunu kesinlikle söyliyebilen bir kurum, sanatı, kültürü halka ulaştırma amacı güden, yani, yine halk yararına bir işe giriştiğini bildirdiği yarışmalara 600.000'i aşkın parayı, hiç çekinmeden, hangi amaçla ayırabiliyordu?

Bu soruların karşılığı yarışma sonuçlarına kısaca bir göz atıldığında kendiliğinden ortaya çıkacaktır sanırım.

Yarışmaya toplam olarak 3090 eser katılmıştır. Bu eserleri değerlendirmede 131 kişi seçici kurullar olarak görev almıştır. «Ülkemizin tanınmış sanatçı, yazar ve bilim adamlarından» oluşan bu kurullar, ya işin kolayına kaçarak ya da kişisel iyi niyetleri yüzünden 26 koldan 13 kolda büyük ödül kullanmayıp birinde de hiç ödüllendirme yapmayarak, yarıdan çoğuna tam değerlendirmeye gitmemiştir. Buna karşılık, başarı ödülleri, mansiyon gibi daha az sorumluluk yükleyici ödüller, o daldaki eli yüzü biraz düzgünce eserler arasında üleştirilmiştir. Karşılığında seçici kurul üyeleri de aldıkları 3.000 lirayı aşkın yolluklariyle yorgunluk çıkarmışlardır. Bu arada kimi seçici kurul üyelerine (Çinuçen Tanrıkorur, Tahsin Saraç, Orhan Asena, Melih Cevdet Anday) seçici olmadıkları başka kollardaki yarışmalarda seçilen olarak kazandıkları ödüllerle birlikte 7-8.000 lira dolaylarında bir dağıtım da yapılmıştır. Asil üyelikten başka yedek üye olunan kollardan alınan paralar da cabası.

Seçici kurullar açısından durum böyleyken kazananlar yönünden neler olmuştur?

Yeni birtakım imzaları ortaya çıkarması bakımından ilk bakışta olumlu bir yönde Türk sanatına, Türk kültürüne katkıda bulunulmuştur. Bu imzalara eserlerini yayınlama ve kendilerini tanıtma olanağı hazırlanmıştır. Ama bu ilk eser sahipleri, ödül aldıkları eserlerle şartlanmamışlar mıdır acaba? Ya da yayıncılarca reklâmı kendiliğinden

sağlanmış ilk eserlerinin içeriğiyle şartlandırılmayacaklar mıdır? Böylece, araştırmacı, özgür bir yaratış daha ilk dönemde kısıtlanarak kısırlaştırılmış olmayacak mıdır?

Seçici kurullar, çoğunlukla büyük ödülden kaçınmakla başarı ödüllerini, değerlendirme olmaktan çıkarmışlardır. Sanat ve düşünce değerleri açısından birbirinden çok ayrı, hatta birbirine karşıt olan eserler, başarı ödülüyle ödüllendirilerek aynı düzüye indirgenmişlerdir. Bu arada TRT'nin amaç ilkesine aykırı olarak, roman ödüllendirilmesinde, düpedüz Atatürk düşmanı bir yazarı, Tarık Buğra'yı Fakir Baykurt'la birlikte, aynı düzeyde göstermeğe kalkışmak, kamu oyunu bu türlü bir sunuşla aldanış içine itmek gibi bir komikliğe de düşülmüştür. Bu davranışın, temelde, edebiyatı, sanatı saptırma oyunundan başka bir anlamı olamaz.

Bir başka önemli nokta da, TRT'nin finans-kapitalin ortağı durumuna düşmüş olmasıdır. Bilindiği gibi, son yıllarda Babıâli kitapçılığı ciltli ve lüks kitaplara yönelmiştir. Dolayısiyle de büyük sermayenin buyruğuna girmiştir. Zaten okuma ve eğitim düzeyi düşük ülkemizde böylece köylü, işçi, halk giderek memur ve gençlik kesimi kitap edinme olanağından büsbütün yoksun bırakılmak istenmektedir. İşte böylesine sömürgen bir düzenbazlığın aleti olmuştur TRT. Çünkü finans-Kapitalin bu ciltli, gözalıcı kitapları pazarlaması için reklâma ihtiyacı vardır. TRT, bol keseden dağıttığı başarı armağanlariyle bunu sağlamış, finans-kapitalin dört gözle beklediği bu eksikliği fazlasiyle gidermiştir. Cicili bicili, yaldızlı reklâm kuşaklarına, gazetelerde büyük büyük ilânlara olanak sağlanmıştır.

Her yıl, bu tutum içinde sürdürüleceği anlaşılan yarışmalar sonunda, devrim düşüncesi adına, yalnızca Kemalist ilkelerle sınırlı, yani öz yönünden kısıtlanmış, düşüncesi prangaya alınmış eserlere ortam hazırlanarak her yazarın ağzına bir parmak bal çalınmış olacaktır. Dahası, bu tutum bir armağan enflâsyonu da yaratacaktır. Bu da, değerlendirme görünümü altında, bir değer düşürümüne girişme ya da hepsini aynı düzeyde tutabilme eyleminden başka nedir?

Bütün bunların bir burjuva-kapitalist oyunundan başka şey olmadığı açıktır. Başlangıçta saf bir iyi niyetle yola çıkılmış da olsa, salt özgürlükçü bir amaç da güdülmüş olsa oyuna gelinmiştir.

Çünkü uzun yıllar, tek parti döneminde çeşitli armağanlar aracılığiyle Türk sanatının, Türk kültürünün iplerini siyasal güçler ellerinde tutmuşlardı. Yani kapitalist-burjuva düzeninin, hâkim sınıfların buyruğundaki bürokatların eli altındaydı bütün kıpırdanışlar. Çok partili düzenle birlikte girişilen yoğun siyasal çatışmalar dolayısiyle kontrolu elden kaçırdılar. Hele 1960'tan sonra ara büsbütün açıldı. Her iki yönden «aşırı uçlara» doğru büyük kaymalar gösterdi Türk toplumu. Çünkü 1920 devriminin demokratik burjuva devrimi olduğu anlaşılmıştı. Hiç değilse, tartışılıp yeniden değerlendiriliyor-

du. Bu durumda kapitalist-burjuvanın hemen toparlanıp gevşettiği ya da elinden kaçırdığı ipleri ele geçirmesi gerekiyordu. Sınıfsal çelişkiler apaçık ortaya çıkmış, «imtiyazsız, sınıfsız, kaynamış bir kitle» olmadığımız anlaşılmıştı. Bu durumda, sanat alanında olsun, toplumsal alanda olsun sınıf bilincine yönelik çalışma ve çatışmaları önlemek, hiç değilse yumuşatmak gerekiyordu. Bu bakımlardan «TRT Kültür, Sanat ve Bilim Ödülleri Yarışmaları» her türlü bağlantıyı sağlayıcı etkin yollardan biriydi işte.

Bu yarışmaların sonucunda Türk sanatı, Türk kültürü ne kazanmıştır? Kendilerini gösterme olanağı, tanıtma fırsatı elde etmiş birkaç yeni imza, bir reklâm şişirmeciliğine kurban gitmeyecekler midir? Yıllardır en küçük bir yardım ummaksızın iyinin, doğrunun, gerçeğin yolunu özgürce araştıran Türk sanatçısını, Türk düşünürünü, paranın kurbanı durumuna sokmak az kurnazlık sayılmamalı. Toplumsal alanda olduğu gibi, kültürel alanda da Marksizme yönelik bir araştırma içinde bulunan bugünkü özgür Türk sanatını, Türk kültürünü, dolaylı bir yolla da olsa, satın almaya kalkmak kapitalistçe bir oyundan, emperyalistçe bir davranıştan başka nedir?

Böylece, TRT de, halka rağmen, halktan aldığı vergilerle sağladığı paraları çarçur ederek, halka bir şey götüremeden, burjuvanın hizmetindeki çabasına bir yenisini eklemekten başka şey yapamamıştır. Tıpkı bozuk düzenimizin öteki kesimlerinde olduğu gibi.

bertolt brecht

BİR PROLETER EDEBİYATI İÇİN SAVLAR

1

Yazarak savaş! Savaştığını göster! Saldırıcı gerçekçilik! Gerçek senin yanındadır, sen de gerçeğin yanında ol! Bırak yaşam konuşsun! Zorlama onu! Bil ki onlar, burjuvalar, konuşmasını engelliyorlar onun! Ama sen yapabilirsin bunu! Hatta yapmalısın! Gerçeğin bozulan, değiştirilen, saklanan yönlerini seç! Üstündeki perdeyi kaldır! Kendi başına konuşacağına karşı çık! Kanıtların, pratiği yapan ve pratiğin yaptığı yaşayan insan ve onun yaşamıdır olduğu gibi! Gözü pek ol, yılma! Öneri ve sonuçlarında haklıysan eğer, gerçekliğin sana yükleyeceği çelişmeyi kaldırabilmeli, güçlükleri korkunç genellikleri içinde arayıp tarayabilmeli, herkesin gözü önünde söyliyebilmelisin söyliyeceğini. Tüm insanlığın davası olan sınıfının davasını ileriye götürecek biçimde davran. Fakat hiç bir şeyi, senin umutlarına, önerilerine, sonuçlarına uymuyor diye bir kenara atma; böyle bir davranışı özel bir durum söz konusu olduğunda kesinlikle bırak, yine de bu özel durumda, korkunç ağırlığı içinde gösterdiğin güçlügün üstesinden gelinmesi gerektiği düşüncesi üzerinde ısrarla dur-Yalnız başına savaşmıyorsun. Kavgaya sürüklemesini bilirsen, okuyucun da savaşa katılacak seninle birlikte. Çözüm yollarını bulmak için tek değilsin, o da bulacak.

2

Kendi sefaletine karşı kavga ver! Yazar olarak, çalışma masanda, bu kokuşmuş dünyadan kurtulmalısın! Yaşanmış deneylerinin ışığında en olumlu biçimde, egemence davranmalısın.

«MİLİTAN GERÇEKÇİLİK» SLOGANININ KULLANILMASI ÜZERİNE SAVLAR

1

Tüm ülkelerin işçilerinin, tüm ezilen ve sömürülenlerin yararına bağlı olarak, yazarlara militan gerçekçilik için bir çağrıda bulunulmalı. Ancak gerçeği, yani sömürüyü ve baskıyı gizliyen duman bulutlarını dağıtacak acımasız bir gerçekçilik, kapitalizmin sömürü ve baskısını açığa çıkarabilir ve gözler önüne serebilir.

2

Militan gerçekçilik anlayışına uygun yazabilmek için bazı bilgilere sahip olmak gerekir: tarihsel ve ekonomik bilgiler. Bu bilgiler, çağrının yöneltildiği yazarlara sunulmalı. Bu bilgileri vermek çağrıda bulunanların görevidir. Yoksa çağrı ciddi bir hareket olmaz.

3

Yazarlar en iyi, başkalarına öğretirlerken öğrenirler; bilgileri en iyi, başkalarına özümsetirken özümserler. Öğrenmeleri için, onları büyük bir edebi çalışmaya sokmak gerekir.

4

Yapıtlarını meydana getirirken bilinçaltlarına fazla önem veren yazarlar çok. Onların, yapıtlarını yaratırlarken, büyük değerde bir açlık bilinç getirecek ne olanakları ne de istekleri vardır. Bu yazarları, «bilinçsiz» yapıtlarının yanında, başka çalışmalara, kaleme alma işleminin bilinçli istemle uyuştuğu çalışmalara, yani açık ve gesin söylersek eğitici yapıtlara itmek gerek. Bu yazarların «bilinçaltlarının» kendi kendilerine düzelmeleri beklenebilir: «uyarınca» bilinçsiz yapıtları kendi kendilerine bu «yan» uğraşlarından yararlanacaklardır.

5

Ayrıca bugün burjuva yazarlarında da eğitici ve güncül yapıtlara dönük bir eğilim seziliyor. Yazarlar tarafından kaleme alınan, yarı-bilimsel yeni bir Ansiklopedi türü meydana getirme doğrultusundaki bir eğilim, elbette çok sayıda destekçi bulma şansına sahip olabilirdi. Böyle bir Ansiklopedi hiç kuşkusuz, siyasal ve bilimsel açıdan kesin bir nitelik gereksinemezdi; gereksinimini her an şiddetle duyduğumuz bir Ansiklopedi olarak yayımlanamazdı; ancak antifaşist yazarların aydınlanmasına kesin bir biçimde katkıda bulunacak ve onların bilinçlemesini sağlayacaktır.

Çeviren: Nejat Firuz

NİHAT BEHRAM

yozluğun egemen olduğu yıllık: «türk edebiyatı 1971»

Türk Edebiyatı yıllığı dokuz yıldır çıkmakta. Yıllığı Memet Fuat hazırlıyor. Gerek Varlık yıllığı olsun, gerek Türk Edebiyatı yıllığı olsun her ikisinde de güdülen amaç bir bakıma ticari. Belli bir anlayışı sergilemek kaygusu ise, görünüşünde değil sonucunda vardan bir durum. Çürümüş bir anlayışın artık tehlikesiz sözcüsü olan Varlık yıllığından, Türk Edebiyatı yıllığının farkı, yozluğu daha kurnazca sergilemesi, burjuva beğenisini devrimci duyarlığa baskın kılmanın üstü örtülü yollarından gitmesi. Böyle olunca da, yıllık hazırlamaktaki amaç, bütünü ticari olan amaçlardan belli oranlarda ayrılıp, bir ucu gerici sanat geğerlerine uzanırken bir ucuyla da devrimci kültürü arkadan hançerleme özelliği olan sözde ilerici yapıya yaslanıyor. Seçimin bütününden çıkan sonuç ise, kararlı bir çaba ile devrimci kültürün sulandırılması, giderek kültüre içtenlikli bir değerlendirmeden uzak olan yüzeyde bir karşıkoyma.

Türk Edebiyatı 1971'in başında kısa bir önsöz var. Yıllığın hazırlanışındaki anlayışı yorumlaması ve sözünü ettiğimiz karşı çıkmanın üstü örtülü sözcülüğünü yapması bakımından bu önsözü değerlendirmek bütününe yeterli bir açıklamadır.

Yürekli bir karşı çıkış, içten bir saptama yönteminden yoksun olarak, Türk Edebiyatı yıllığının başına çalakalem yazılan bu önsöz aslında temel anlayış olarak devrimci kültür kavgasını karşısına almaktadır.

«1970 de şiir, kısa hikâye, eleştiri» gibi üzerinde söz etmek için sorumluluk gerektiren bir başlık altında kısa ve sorumsuzca yazılan bu önsöz yalnızca gerici kampa özgü kıpırdanışlara işaretle başlıyor: «1970 Türk edebiyatı için çekişmeler, anlayışsızlıklar, dedikodularla dolu, dağınık bir yıl oldu.»

Çekişme, anlayışsızlık, dedikodu gibi bir yorumla Türk edebiyatının bir yıllık bütününe yanaşma, edebiyatı burjuva anlayışıyla değerlendirmenin, devrimci düşünceden yoksunluğun ve sonuç olarak ta devrimci gelişimle ilgisizliğin bir kanıtıdır. Hayatı gelişene, yenilenişe göre değil, eskiyene yitene göre değerlendiren düşüncenin ilginç bir yansımasıdır.

«1969'da ise bir kıpırdanış bizleri bayağı umutlandırmıştı.» Umudu di'li geçmiş zamanla yorumlayan M. Fuat, devrimci kültür kavga-

sının «ANT» manevrasına işaret ediyor ve daha sonra çıkmaya başlayan dergi için de «Halkın Dostları'nda imzalı imzasız hiç de iyi olmayan, çok açık veren kavga yazıları yayımlandı» diyor.

Şöyle bir hatırlatmak gerekirse: Halkın Dostları'nda imzalı olarak, A. Behramoğlu'nun devrimci kültürünün temeline yönelen saldırıya yürek geren «Umutsuzluk Pusuda»sı, önemli bir saptama olan «Ulusal Edebiyatımız Nedir», «Kime Karşı, Kimden Yana»; İsmet Özel'in «Kültür Üzerine» yazı dizisi, Şefik Hüsnü'nün «Halk ve Sanat»; Mehmet Selâhattin'in «Sosyalizm ve Sanat», Nâzım Hikmet, Sabahattin Ali, Sait Faik'ten alıntılar, Halûk Şahin'in «Şiirimizin Gürleşen Sesi»... Ve imzasız olarak: Kültürümüze yönelik emperyalist amaçlar, sanat olayları ve devrimci gelişim karşısında Halkın Dostları'nın davranışını belirleyen bildiriler. Örneğin: Mobilin resim sergisi açmasına karşı geçilen taarruz bildirisi, «Kahrolsun yabancı petrol şirketleri, kahrolsun sanat adına emperyalizme alet olanlar», şimdiye dek kimsenin eleştirisine girip tutarlı karşılık veremediği çıkış bildirisi, «Gerici Sanata Hücum» ... Devrimci kültür dünyasına bir sıcaklık getiren bu bildiriler, devrimci olmayan bir dünyayı ısıtmayacaktır elbette. «Açık»ta kalmak, belki de o dünyanın dışında olmanın sonucudur.

Memet Fuat «çoğu Murat Belge'nin, Ayhan Gerçeker'in imzalarını taşıyan iyi inceleme yazıları» diyerek Halkın Dostları'nın iki yazarından söz ediyor ve daha sonra yıllığa (Halkın Dostları dışında yazı yayınlamadığı için) Murat Belge'yi almıyor. Ayhan Gerçeker'in ise Halkın Dostları'nın dışında yayınladığı bir tek yazısı vardır, onu alıyor.

Yeni Dergi'ye kitap tanıtması yazan bir yazarın yazısından, Halkın Dostları'nın yazarı olan Zekâi Bostancı'nın üç dizesini çıkaracak denli titiz olan Memet Fuat'ın, 1970 yılında burjuva anlayışının kendi içinde başlattığı bir tartışmaya (Kemalist Batıcı - Osmanlıcı tutumların, «Ulusal edebiyat» konulu tartışmasına) Halkın Dostları'nın asıl ana boyutlanma adına konunun marksist yorumunu getirmeye çalıştığı yazılarını görmemezlikten gelerek, «iki yıl önceki» kendi sözünden sonuç beklemesini ise insandaki yaşama sevdasının garip bir çabası olarak nitelemek gerekiyor.

«Türk Edebiyatı» gibi ön kapak adı, ve; «Bu gelişigüzel bir yıllık değil, bütün aydınların, özellikle edebiyat öğretmenlerin kitaplıklarında mutlaka bulunması gereken eşsiz bir antolojidir» arka kapak sunusuyla kitap çıkarma hakkı için bir hazırlayıcının en azından okurca onaylanmış kişi, yapıtlarıyla adını bu dalga güvenilir kılmış kişi olması gerekir. Ve bir ülkenin bir yıllık edebiyat ürünlerini değerlendirebilme bir yayınevinin değil bir edebiyat kurulunun işidir. Aksi olan kitap borsasında vurkaçtır. Artık dar bir entellektüel çevrece onaylanmak ve sorunlara kolaydan sloganlar yakıştırıp işin kolayına

kaçmak dönemi geçmiştir.

Ne yazık ki kendi anlayışının sözcülüğü için ortaya bir emek koyan herkesin devrimci anlayışta boyutlanmasını beklemek boşunadır. Ve bilinmelidir ki; devrimci anlayışın hazırladığı yıllık yıl sonlarında çıkarılan kitaplar değil geleceğe damgasını vuracak olan edebiyatın kendisi olacaktır.

halkın dostları'ndan

Sayın Okur,

Elimizde olmayan nedenlerle bazı aksaklıklar sürmektedir. Bunların giderilmesi için:

- Dergiye mektup yazmış ve istekte bulunmuş olanların yeniden ilişki kurması,

- Eski sayılardan isteyenlerin sayı başına ikibuçuk liralık pul göndermeleri (ikinci sayı tükenmiştir),

- Abone olmak için havale yollayanların paranın elimize geçmesi için havale adresini eksiksiz ve sorumlu yönetmen adına yazmaları,

- Devrimcilere uygulanan baskılardan birisi olan haberleşmenin engellenmesi göz önünde tutularak, dergisi eline geçmeyenlerin ya da mektubu yanıtsız kalanların tekrar ilişki kurmaları gerekmektedir.

Arkadaş,

Devrimci mücadelenin ilerleyen adımlarına koşut olarak, proleteryanın hizmetindeki edebiyat ve kültürün oluşmasına katkıda bulunmayı amaç edinen HALKIN DOSTLARI bütün devrimci kişi ve örgütlerle görev ve sorumluluklarını paylaşmak dileğindedir :

- HALKIN DOSTLARI'yla ilişki kurun. Edebiyatla ilgili devrimci arkadaşlarınızın adreslerini bize bildirin
- HALKIN DOSTLARI'nı eleştirin ve öneride bulunun. Çevrenizde oluşan edebiyat ve kültür olaylarını, bu olaylar hakkındaki düşüncelerinizi, yazı ve röportajlarınızı HALKIN DOSTLARI'na iletin
- HALKIN DOSTLARI'na abone olun ve arkadaşlarınızı abone yapın
- HALKIN DOSTLARI bulunduğunuz yerde satılmıyorsa satışına yardımcı ve hattâ önayak olun

HALKIN DOSTLARI'nın amaçlarını devrimci arkadaşlarımıza benimsetebildiğimiz, devrimcilerle devrimci edebiyat ve kültür arasında kan dolaşımı sağlamayı başarabildiğimiz zaman HALKIN DOSTLARI yalnızca bir dergi olmaktan çıkıp bir kültür hareketi biçimine dönüşecektir.

HALKIN DOSTLARI Türkiye'nin tek devrimci edebiyat dergisidir. HALKIN DOSTLARI bütün devrimcilerin kültür ve edebiyat dergisidir.

Genç şair Ceyhun Can'ın
«Umut Devrimci Savaşta» adlı şiir kitabı toplatıldı.
Devrimci avındaki polis Ceyhun Can'ın kaldığı
öğrenci yurduna yaptığı baskında
şairin kitabını toplu olarak ele geçirdi.

«Gelecek» adlı toplumcu edebiyat dergisi
Mayıs ayında çıkmaya başlayacak.
Derginin sahibi kurucular adına Asım Bezirci olacak.

Sanatçılar Birliği'nin yıllık olağan kongresi
10 Nisan Cumartesi günü saat 14.00 de
Cağaloğlu Gazeteciler Sendikası lokalinde yapılacak.

Ataol Behramoğlu, Gorki'nin «Yaşanmış Hikayeler'ini
Rusça aslından çevirdi.
Kitap Sinan Yayınları arasından çıktı.
Murat Belge'nin Marks ve Engels'ten
derleyerek çevirdiği «Sanat ve Edebiyat» adlı kitap ta
De yayınları arasında yayınlandı.
Bekir Yıldız'ın «Sahipsizler» adlı hikâye kitabı da
bu ay yayınlanacak.

B.T.: 5 Nisan 1971

halkın dostlar

RICI SANATA HÜCUM

Namık Kemal:
Aşk ve Evlilik
Üzerine

2 halkın dos

Ölümünün 22. Yılında
SABAHATTİN ALİ

NE ZOR ŞEYMİŞ...

UMUTSUZLUK
PUSUDA

3 halkın dostları

YÜREĞİNDE
CEHENNEM
TAŞIYAN
ŞAİR

halkın dostlı

HROLSUN YABANCI PETROL ŞİRKETLERİ
ırolsun Sanat Adına Emperyalizme Alet Olanlar

KİME KAR
KİMDEN Y

5 halkın dostları

İŞÇİ SINIFININ DÜŞMANLARI
TÜRKİYENİN DÜŞMANIDIR

KÜLTÜR ÜZERİN

6 halkın dostları

DEVRİMCİ DAYANIŞMA ZORBALIĞI
VE ZORBALARI KAHREDECEKTİR!

KÜLTÜR ÜZERİNE (II)

8 halkın dostları

BARİKATLARA

9 halkın dostları

"CELLATLARIN DÖKTÜKLERİ KAN
KENDİLERİNİ BOĞACAK"

BÜTÜNSELLİK

halkın dı

RT SOSYALİST KÜLTÜRE KUNDAK

«ULUSAL EDEBİYATIM

1 halkın dostı

KÜLTÜR SORUNU ÜZERİNE

11 halkın dostı

Ahmed Arı
Dostça
Bir Açıklam

12 halkın dostlar

Yalın
Burjuva Hesaplarına Ye